

Mit szeretnénk elérni?

Miről szól ez a téma?
Miért fontos nekünk?

A gyerekek gondolkozzanak el a családon belüli helyükről, helyzetükről, a családon belüli viszonyokról, a munkamegosztásról, saját felelősségi körükről a családban.

A család a gyermek számára a legfontosabb hely a világon. Az a hely, ahol szeretik, ahol gondozák, ahol biztonságban felnőhet. A szülők, nagyszülők olyan példát mutatnak a gyerekeknek, amit egész életükben követni fognak. A szülők, nagyszülők szerepéről, a szeretetkapcsolatról szól ez a rész, amelyből nem maradhat ki az Istennel való kapcsolat sem, hiszen *a hármaskör nem szakad el egyhamar* (Préd 4,12). Viszont a válásról, a „csonka”, illetve „patchwork” családokról is szólnunk kell, mivel ez a probléma igen sok gyereket érint. Különös hangsúlyt fektetünk a nagyszülőkkel és a testvérekkel való viszonyra is.

1. tanegység

Egy esténk otthon

45 vagy 2x45 perces szövegfeldolgozó óra
(magyar, kreatív írás, társadalmi ismeretek,
etika: családtörténet)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Zalán Tibor: *Furcsa fénykép*

Balázs Imre József: *Nem nyitom ki az ajtót*
Ágai Ágnes: *[Életkor]*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Füzet, íróeszköz

Miről szól ez a tanegység?

A mai családokon belül komoly problémát jelent, hogy a multimédiás eszközök elszeparálják egymástól a családtagokat. A probléma feldolgozására nyílik lehetőség ezen az órán irodalmi műveken keresztül.

Áttekintő vázlat

1.1 Családi fotó	15 perc
1.1a Családi szelfi	5 perc
1.1b Furcsa kép	10 perc
1.2 Számítógép nélkül	25 perc
1.2a Este otthon	5 perc
1.2b Csukott ajtó	10 perc
1.2c Vissza az időben	10 perc
1.3 Házi feladat előkészítése	5 perc
Összesen:	45 perc

Vagy:

1.1 Családi fotó	15 perc
1.1a Családi szelfi	5 perc
1.1b Furcsa kép	10 perc
1.2 Számítógép nélkül	70 perc
1.2a Este otthon	5 perc
1.2b Csukott ajtó	10 perc
1.2c Vissza az időben	10 perc
1.2d Variáció: Fogalmazás	45 perc
1.3 Házi feladat előkészítése	5 perc
Összesen:	2x45 perc

Előkészületek

Az óra vagy órablokk több variációra is lehetőséget ad, amit jól át kell gondolni előre. Eleve döntenünk kell, hogy egy vagy két tanórát tudunk rászánni a szövegfeldolgozásra. Ha a családot bevonó házi feladat előkészítését családi fotókkal is kiegészítjük, a gyűjtést időben el kell indítani. Menet közben is rugalmasan figyelniünk kell rá, hogy a gyerekek önfeltáró beszélgetést igényelnek-e inkább, vagy további feladatokat és kreatív együtt gondolkodást.

FELADATOK LEÍRÁSA

1.1 Családi fotó

1.1a Családi szelfi

Alkossatok 4-5 fős csoportokat, és álljatok be úgy, mintha egy családi szelfit készítenétek éppen!

Szelfikészítés előtt csoportonként osszátok ki a szerepeket: ki kicsoda a családban!

Vedd figyelembe!

A szelfikészítés nem valóságos, hanem szerepjáték, tehát tulajdonképpen állóképek készülnek (mint a szoborjátékban).

Ha a gyerekek nehezen vállalkoznak a szülői szerepre, akkor készítsünk szerepkártyákat: amelyik szereplőt húzza, azt fogja alakítani a szelfin.

1.1b Furcsa kép

Olvassátok el magatokban **Zalán Tibor: *Furcsa fénykép*** című versét!

Beszéljük meg:

Mitől furcsa ez a fénykép? Hány képet láttok?

Szakaszonként nézzük meg a képeket, az alábbi kérdések szerint:

- Kit vagy mit látsz?
- Milyen helyzetben?
- Mire emlékeztet a kép?
- Milyennek képzeled a kép alapján a családtagot?

- El tudjátok-e képzelni ezeket a képeket egyetlen képen?
- Vagy inkább filmen? Honnan hová mozog a kamera „szeme”, miközben közvetít?

További kérdések:

- Vajon ki beszél? Mitől riadt? Mit jelent számára az, hogy a szoba tiszta?
- Nektek mi jut eszetekbe a tisztaságról és a hegedűről?

Vedd figyelembe!

Kép- és gondolatláncok, szakaszonként:

- Anya → haj → csend, idő
- Apa → mák/virág → szél, lehull
- Báty → horgászbot → csillagfogás, éjszaka
- Beszélő (öcs/húg) → hegedű → riadt, gyakorol

15
perc

5
perc

10
perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Vegyük észre, hogy mindenkinek megvannak a saját „bogarai”. Jellemzés költői képekkel.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Állókép, csoportkép – családi szelfi
A vers olvasása és értelmezése
Költői képek keresése, „megfejtése”

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek képzeljék el, milyen lenne a családi életük számítógépek, elektronikus eszközök nélkül.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Szoborjáték
A vers olvasása és értelmezése
Beszélgetés
Projekciós játék

1.2 Számítógép nélkül

25
perc

1.2a Este otthon

Játsszunk szoborjátékot! Merevedj abba a pózba, ami a legjellemzőbb tevékenységed esténként!

- Mutasd meg ugyanígy, mit csinál anyukád!
- Mit csinál apukád?
- A tesőd?

5
perc

Vedd figyelembe!

A gyerekek egymás mellett, párhuzamosan játszanak. Mozdulataikkal egy-egy tárgyat is megmutathatnak, ami jellemző az illetőre. Sokan valószínűleg valamilyen kutyut fognak megjeleníteni. Most még ne kérdezzünk rá, hogy mit lehet csinálni a telefonok, tablet vagy tévé világán kívül. Hagyjuk, hadd legyen a játék spontán, őszinte reakció! Ez nekünk, pedagógusoknak is ad egy kis rálátást a gyerekek jellemző családi viszonyaira.

1.2b Csukott ajtó

A gyerekek olvassák el **Balázs Imre József: Nem nyitom ki az ajtót** című versét, azután beszélgessünk róla!

- Mikor érzi azt a gyerek, hogy otthon van az anyukája? Mikor érzi azt, hogy nincs otthon? Melyiket mi jelzi a számára? Vajon mi lehet az oka a különbségnek?
- Meg tudja-e szüntetni a gyerek ezt a helyzetet? Hogyan próbálkozik? Mi az eredménye?
- Ismeritek-e ezt a helyzetet?

A családokban sokszor előfordul, hogy este mindenki belebújik a saját telefonjába, tabletjébe, laptopjába vagy éppen a munkájába. (Milyen gépről van szó a versben? Miről lehet még szó hasonlóképpen?)

10
perc

Vedd figyelembe!

Elolvashatjuk Csorba Piroska: *Talány* című versét is, lásd bővebben az Egyéb ötletek között!

Variáció

Beszélgetés

Ha olyan a helyzet, a vers olvasása után az óra többi részét teljesen a gyerekekkel való beszélgetésre szánhatjuk. Égető, nehéz probléma, hogy a szülők többsége (tisztelet a kivételnek) nem érzi fontosnak, hogy minőségi időt töltsön együtt a gyerekével, vagy, hogy a praktikus dolgokon kívül is beszélgessenek.

1.2c Vissza az időben

Képzeljétek el, hogy hirtelen visszarepültök az időben harminc évet, amikor még nem voltak személyi számítógépek, okostelefonok!
Mi mindent csinálnál együtt a családdal? (közös ötletelés)

10
perc

Variáció

Fogalmazás

Ha a témára van kétszer negyvenöt percünk, akkor beilleszthetjük a következő feladatokat is:

- Írd le egy elbeszélő fogalmazásban, hogyan zajlana egy estétek, ha hirtelen eltűnne minden elektronikus eszköz a világból (tévé, zenelejátszók, minden egyéb is)!
- Fogalmazd meg egy családi fotóalbum képeit szabadvers formájában (nem kell, hogy rímeljen)! A képek a családtagokat ábrázolják a rájuk jellemző tárggyal és helyzetben, szintén az elektronikus eszközök előtti korban. Egy kép lehet egy versszak vagy a teljes vers is, ami több szakaszból áll. (Nem fontos minden családtagot ábrázolni.)

45
perc

Végül olvassanak fel a gyerekek az írásaikból!

1.3 Házi feladat előkészítése

5
perc

Olvassuk el **Ágai Ágnes: [Életkor]** című versét, majd adjuk ki a feladatot:

Tudd meg a szüleid életkorát, és számold ki, hány évesek voltak, amikor te születted!

Beszélgess a szüleiddel, hogy ők milyen gyerekek voltak! Kérd, hogy osszanak meg veled néhány vicces, vagy számukra kedves történetet a gyerekkorukból! Melyik történet a legérdekesebb számodra?

Találj ki egy történetet, és írd le, hogy mit csinálnátok együtt a szüleiddel, ha egyidősek lennétek, és ti lennétek a legjobb barátok! A történet címe lehet: Apu/anyu a legjobb barátom.

Variáció

Előzetes feladatként a gyerekek gyűjtsenek, hozzanak olyan családi fotókat, amelyekhez valamilyen sztori tartozik! Az óra elején alkossanak csoportokat a fotók alapján: kirándulás, valamilyen ünnep, vicces történet stb.!

Házi feladatként írják meg a történetet! Ez (kivételesen) egy olyan házi feladat, ahol nem baj, ha a szülők is segít, ha együtt elevenítik fel a közös emléket.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A családon belüli kommunikáció elősegítése, elképzelt közös élmények megalkotása.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Házi feladat előkészítése

2. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Békés Márta: *Gondviselő*
Kiss Ottó: *Tudod apa*
Kiss Ottó: *Szeretem, ha hull a hó*
Kiss Ottó: *Mindenki nevéssen*
(Kovács András Ferenc: *Kínai dallam*)

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Írólap, rajzlap, rajzeszköz
Telefon, fényképezőgép

Füzet, íróeszköz

Gondviselő

45 perces szövegfeldolgozó óra (magyar, kreatív írás, vizuális kultúra, etika: családi kapcsolatok)

Miről szól ez a tanegység?

Kevés nagyobb trauma van a gyerek számára, mint a válás. Az irodalmi művek által nyújtott szereplehetőségek, azok megbeszélése, a kreatív szövegalkotási tevékenységek a trauma feldolgozásában segítenek, illetve szimbolikusan lehetőséget adnak az átélésére.

Áttekintő vázlat

2.1 Gondviselő	25 perc
2.1a Szóalkotás	5 perc
2.1b A gondviselő	10 perc
2.1c Szóalakító	5 perc
2.1d Beszélő név	5 perc
2.2 Apa- és családképek	20 perc
2.2a Apa van, nincs	15 perc
2.2b Családképek	5 perc
Összesen	45 perc

Előkészületek

Mivel ez egy nagyon szenzitív téma, csak akkor vegyük elő, ha biztosan nem okozunk sérüléseket a gyerekekben vagy sértődést a szülőkben. A feladatokra szánt időkeretek itt valóban csak ajánlások, az óra hangsúlyait a gyerekekre koncentrálni kell a pedagógusnak megalkotnia, ami lehet, hogy gyökeresen eltér az itt megadott órakerettől.

Az óra végén adott feladatlehetőségekkel és a Variációban szereplő *Kínai dallam* című vers feldolgozásával a tanórát új tanórával is kiegészíthetjük, ahol a kreatív műhelymunka lehet a középpontban.

FELADATOK LEÍRÁSA

2.1 Gondviselő

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A „gondviselő” szó tartalmának kibontása. Gondok, problémák a való felek és a gyerek számára.

2.1a Szóalkotás

Mit jelent ez a szó: gondviselő?

Játsszunk vele egy kicsit! Milyen részekből áll? Keressünk szinonimákat a gond szóra! Keressünk arra is, hogy valaki visel valamit! Milyen más nevet adhatnánk a

JEGYZETEIM

gondviselő szónak a talált szinonimák segítségével? (Például: bajhordozó, problémafeltevő, gázhordó)

Variáció

Ha a gyerekek nehezen alkotnak új szavakat, akkor először írjuk fel két oszlopba a gond és a visel szó szinonimáit! Majd a szavak összehúzásával alkossanak új szavakat a gyerekek!

2.1b A gondviselő

A gyerekek olvassák el **Békés Márta: *Gondviselő*** című versét! Kezdeményezzünk beszélgetést a témáról!

Gyűjtsük össze, miért lehet gond a válás

- az anyukának?
- a gyereknek?
- és az apukának?

Vedd figyelembe!

A válás sok gyerek számára fel nem dolgozott probléma. Ha a gyerekek közül többen érintettek, és az osztály is bevonódik a témába, nyugodtan hagyjunk több időt a beszélgetésre, a kibeszélésre, akár valamelyik feladat elhagyásával.

2.1c Szóalakító

A gondviselő szó egyébként a gondját viselni valakinek kifejezés főnévként való rövidülése. Azt a személyt jelenti, aki törődik, foglalkozik valakivel. Adjunk más nevet a gondviselő helyett a szülőknek! Mi jellemzi őket leginkább? Például: Szeretetadó, Rámfigyelő stb.

2.1d Beszélő név

A mesékben a szereplőknek sokszor van olyan tulajdonságuk, amit névként használnak. Például: Merida, a bátor. Ami lehetne Bátor Merida is. Te milyen beszélő nevet adnál anyukádnak, apukádnak?

2.2 Apa- és családképek

2.2a Apa van, nincs

A következő vers olyan, mint egy találós kérdés. A pedagógus olvassa fel **Kiss Ottó: *Tudod apa*** című versét, és „fejtsük meg” közösen a gyerekekkel:

- Mi lehet az apához beszélő gyerek gondolja?
- Mi jelenthet számára megoldást? Ezt hogyan fejezi ki?
- Mit jelent eggyel többször hazajönni, mint elmenni?

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Szóértelmezés
Új szavak alkotása
Néma olvasás, vers értelmezése
Beszélgetés
Beszélő név alkotása

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Apa-gyerek kapcsolat vizsgálata a gyerek szemzögéből. Szülő-gyerek kapcsolat erősítése.

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Versek olvasása, értelmezése
Csoportbeszélgetés
Szerepjáték: élőkép
Családrajz, családszelfi készítése
Kreatív írás: egy boldog nap története otthon; apa-fia/lánya nap terve

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Írólap, rajzlap, rajzeszköz
Telefon, fényképezőgép

Figyeljük meg továbbra is a gyerek gondját! Valaki olvassa fel a gyerekek közül

Kiss Ottó: Szeretem, ha hull a hó című versét is!

- Mit gondoltok, ugyanaz a gyerek beszél a versben? Miből lehet ezt kitalálni?
- Mit szeret a versbeszélő? Mit nem szeret?
- Ezt milyen képekkel fejezi ki?
- El tudjátok képzelni, hogyan hullhat visszafelé a hó?
- És azt el tudjátok képzelni, mit jelent, ha hosszú időre elmegy apa?

Vedd figyelembe!

A fenti két vers versbeszélője egy óvodás kislány, Kiss Ottó: *Csillagszedő Márió* című verskötetének (Móra Kiadó, Bp, 2002) egyik főszereplője, aki átéli a családi drámát: szülei válását.

A következő vers már nem ebből a műből származik, de akár ugyanazzal a versbeszélővel is elképzelhetjük.

A versbeszélő személye mindhárom esetben „kortalan”, tehát a kilenc-tíz éves gyerekek is nyugodtan beleélhetik magukat a szerepébe.

2.2b Családképek

Kiss Ottó harmadik verse is fura képpel ajándékoz meg, amin apának csak a háta látszik. Olvassák el a gyerekek három-négy fős vegyes (fiú-lány) csoportokban **Kiss Ottó: Mindenki nevesen** című versét! Olvasás előtt tisztázzuk, hogy működik a fényképezőgép időzítővel, és melyik az exponáló gombja!

Majd beszéljék meg a csoportok, miért vicces, miért beszédes, és miről is beszél a vers!

Csoportonként állítsák be a képet, amin csak apa háta látszik! (Élőképként, mint a szoborjátékokban.)

Választható egyéni – nagyobb részben otthoni – feladatok, aminek az előkészítése és elkezdése történhet az órán:

- Rajzold le a családot, amin mindenki ott van!
- Készítsetek otthon egy vidám családszelfit!
- Írj le egy megtörtént esetet, amikor nagyon boldog voltál otthon!
- Tervezz meg egy apa-fia vagy apa-lánya napot, amikor bármit csinálhatsz az apukáddal vagy anyukáddal!

Variáció

Az apa-lányai kapcsolat boldog képét mutatja meg **Kovács András Ferenc: Kínai dallam** című verse is.

Lásd bővebben az Egyéb ötletek (6/2.) feladatléírásait! Külön tanóráként is kapcsolódhat az itt leírt órához.

10 perc

JEGYZETEIM

Gubancok és kincsek

2x45 perces komplex szövegfeldolgozó, szöveg- és képkalkotó óra (magyar, kreatív írás, vizuális kultúra, etika: családi kapcsolatok)

Miről szól ez a tanegység?

A patchwork család trauma forrása is lehet a gyerekek, ugyanakkor egy adott helyzet, amit ő természetesnek találhat és élhet meg. Az irodalmi művek és a műhelymunka segítenek a gubancos családi helyzetek derűs, humorral való kezelésében, hogy a gubancból is a lehető legjobbat lehessen kihozni.

Áttekintő vázlat

3.1 Családi gubancok	45 perc
3.1a Fonalgubanc	15 perc
3.1b Családgubanc	10 perc
3.1c Családrajz	20 perc
3.2 Családi kincsek	45 perc
Összesen	2x45 perc

Előkészületek

A fonalhálóhoz erősebb fonalra van szükség, ami játék közben nem szakad el könnyen. A visszagombolyításhoz nem kell feltétlenül ragaszkodni, a háló és a gubanc a fonallabdával „újrahasznosítható”.

A második tanóra kreatív műhelymunkájához biztosítsunk választási lehetőséget, elegendő rajzlapot, és amennyire rajtunk múlik, oldottabb, otthonos hangulatot! (Például kiscsoportos elrendezés, szabad helyválasztás stb.)

FELADATOK LEÍRÁSA

3.1 Családi gubancok

3.1a Fonalgubanc

Játsszunk fonalháló-játékot egy gombolyag fonallal a következő módon: Körbeülünk vagy körbeállunk a gyerekekkel. A kezdő játékos megfogja a fonal végét, és mond a családjáról valamit. (Például: Hárman vagyunk testvérek.) Majd odadobja a gombolyagot egy társának. Ő is megfogja a fonalat, mond valamit a családjáról, és továbbdobja a gombolyagot. Így jár a gombolyag keresztül-kasul a körben, egy hálózatot alkotva.

3. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Békés Márta: *A család*
Majoros Nóra: *Három rajzlap*
Csorba Piroska: *Gazdaság*

MIT KÉSZÍTSK ELŐ?

Fonalgombolyag

Szöveggyűjtemény

Füzet, íróeszköz

Rajzlap, rajzeszköz

MIT AKARUNK ELÉRNİ?

Gubancos családképek kibogozása, a beszélő gyerek helyzetének átélése szimbolikus formában.

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Gombolyagdobó ismerkedő játék
Szövegolvasás és -értelmezés
Családszerkezet ábrázolása, kapcsolatok felismerése
Beszélgetés

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Fonalgombolyag

A fonalháló a végén visszafejthető, visszagombolyítható. Ha van rá időnk, érdekes ezt is megtenni a gyerekekkel. Ha nincs, az elhasznált fonal gubanc marad, amit összegyűrve fonallabdaként használhatunk.

Vedd figyelembe!

A játék kedvéért gyors információközlésre van szükség, de csak olyasmit mondjanak el a gyerekek a családjukról, amit nyugodtan megosztanak mindenkivel! Nem csak adatszerű dolgok jöhetnek szóba, bármilyen élmény megosztható.

Például: Tegnap jót társasoztunk. Öcsém nem szereti a kakaót. Van egy pincsi-tyánk, nagyon aranyos. Stb.

3.1b Családgubanc

Első olvasásra a következő családkép is elég gubancosnak tűnik. Próbáljuk meg kibogozni! A pedagógus olvassa fel **Békés Márta: A család** című versét, érzékeltetve, hogy ezt egy gyerek mondja!

10 perc

Majd próbáljuk meg kibogozni együtt a családi gubancot! Rajzoljuk fel a táblára, ki kinek a kicsodája, mint a családfa esetében!

Beszéljük meg, mit jelent gyerekre vonatkoztatva a „kereszt-” (keresztgyerek); testvérré vonatkoztatva az édes-, félédes-, unoka- (édestestvér, féltestvér, unokatestvér).

Vedd figyelembe!

Lásd még a novemberi 4. téma 1. tanegységét, ami családfarajzzal kezdődik (03-4/1).

3.1c Családrajz

Hasonlóan összetett családot találunk **Majoros Nóra: Három rajzlap** című történetében. Mindenki olvassa el némán a történetet, és három csoportba gyűjtve írja ki a neveket: melyik rajzlapra ki került Bruni családrajzán!

20 perc

Az önálló munka után beszéljük meg:

- Miért kellett három rajzlap Bruninak?
- Hány testvére (féltestvére) volt? Hány anyától?
- Bruninak mi volt a rajzzal a legfontosabb?

- Ki lehet a szihomókus? Mit tudunk meg róla a történetből?
- Anya mit mond róla? Bruni mit gondol róla?
- Szerintetek ki ő? Mit tudtok róla, mi a pszichológus dolga? Mikor kerülhet egy gyerek pszichológushoz?

Vedd figyelembe!

Bibliai párhuzamként utalhatunk Jákób családjára, aminek a rajza bizony három rajzlapra is nehezen férne el. (Vö. 1Mózes 29,31 – 30,24)

Ügyeljünk rá, hogy értékítélet nélkül kezeljük a helyzetet! Hiszen Bruni számára is az a legfontosabb, hogy senkit se bántson meg, senki se vesszen össze. És ő, ugye, végképp nem tehet róla, hogy ilyen családba született.

Ha van az iskolának saját pszichológusa, bemutatathatjuk őt személyesen is a gyerekeknek. Ha nincs, de van a településen vagy a közeli városban gyerekpszichológus, akkor is beszéljünk róla úgy, mint aki a gyerekek barátja, és segíteni tud a gubancok kezelésében! Abban biztosak lehetnek a gyerekek, hogy jót lehet vele beszélgetni. Fontos, hogy oldjuk bennük a pszichológussal mint szakemberrel szemben keletkező feszültséget!

3.2 Családi kincsek

Olvassák el a gyerekek **Csorba Piroska: Gazdagság** című versét! Állapítsák meg a gyerekek számát, és azt, hogy a versbeszélő hányadik a sorban!

Neked mekkora a gazdagságod? Kik tartoznak a családdodba?

Válasz a következő feladatok közül:

- Rajzold le a családdodat egy, vagy akár több rajzlapra, amennyire szükség van ahhoz, hogy mindenki otthon érezze magát!
- Írj le egy családi sztorit, történetet, ami jól bemutatja a családdodat! Készíthetsz hozzá rajzos illusztrációt is.
- Írj egy verset, amiben meg tudod fogalmazni a gondolataidat a családdodról! (A vers szabad gondolatközlés, nem kell, hogy rímeljen!)

Végül mutassák be a rajzaikat, olvassanak fel írásaikból a gyerekek – önkéntes alapon (aki vállalkozik rá)!

Vedd figyelembe!

A versírásfeladat kifejezetten szabadverset kér, tartózkodjanak a gyerekek a dalszerű formáktól! A gondolatok szabad asszociációs logikával kapcsolódhatnak egymáshoz, nem kell törekedni szabályos szerkezetre, egyforma hosszúságú sorokra! A fogalmazások szigorú bevezetés-tárgyalás-befejezés szerkezetét is nyugodtan félretehetjük. Kezdhetik a gyerekek a közepén („in medias res”), és bonyolíthatják, gubancolhatják a mondatot. Fő, hogy értelmes legyen, amiben keressük a gyerek logikáját, gondolattérképét!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Személyes családi tapasztalatok megjelenítése rajzos, írásos alkotómunkával.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Képkalkotás: családrajz, illusztráció
Kreatív írás: családi történet, szabadvers a családról
Művek bemutatása

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Rajzlap, rajzeszköz

4. tanegység

Mamóka és papóka

2x45 perces komplex szövegfeldolgozó és képalkotó óra bibliai kapcsolódással (magyar, ének-zene, hittan, vizuális kultúra, etika: családi kapcsolatok)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Döbrentey Ildikó: A dudorászó nagymama
Benedek Elek: A templomban
Kiss Ottó: Nagypapa nem hisz
Miklya Zsolt: Mamóka-otthon

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

- Szöveggyűjtemény
- Internet, projektor, hangfal
- Énekeskönyvek
Fonalak (szalagok)
A/4-es műszaki rajzlap
Ragasztó, olló
- (Füzet, íróeszköz)

Miről szól ez a tanegység?

A nagyszülők a gyerekek számára nagyon sokszor a biztonságot és a hitet, a templommal való kapcsolatot jelentik. Ezt a kötődést erősítjük ezzel az órával.

Áttekintő vázlat

4.1. Az én nagyim	10 perc
4.2. Dudorászó nagymama	35 perc
4.2a Mi az az aprika?	10 perc
4.2b A dudorászó nagymama	15 perc
4.2c Imádság étkezésor	10 perc
4.3 Nagypapa és a templom	10-15 perc
4.4 Mamóka horgol	30-35 perc
4.4a Mamóka-otthon	10 perc
4.4b Nagyszülő-képek	20-25 perc
Összesen	2x45 perc

Előkészületek

Gyűjtsünk jó előre maradék fonalakat, amibe vonjuk be a gyereket, családokat is!
A második órát érdemes csoportmunkában szervezni, amihez úgy kell elrendezni a termet, hogy a mozgásos feladatra is legyen elegendő hely. A csoportok számára a fonalakat, eszközöket előrést kell válogatni.

FELADATOK LEÍRÁSA

4.1. Az én nagyim

10 perc

A gyerekek üljenek körbe! Mindenki gondoljon a nagymamájára vagy a nagypapájára!

- Mi lenne a te nagyid, ha...
- ...valamilyen szín lenne;
 - ...étel lenne;
 - ...játék, plüssállat lenne?

MIT AKARUNK ELÉRNİ?
A nagyszülők tulajdonságait idézzük fel asszociációkkal.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?
Projekciós, asszociációs játék

JEGYZETEIM

Vedd figyelembe!

Miután gondoltak rá, körben egymás után mondják el a gyerekek, hogy mi lenne a nagyj vagy a nagypapa! (Ha valaki nem szeretné, nem kell erőltetni. Maradhat az elképzelés titkos is. Tilos kinevetni a másikat!)

35 perc

4.2 A dudorászó nagymama

4.2a Mi az az aprika?

Olvassuk fel a gyerekeknek **Döbrentey Ildikó: A dudorászó nagymama**

című meséjét a következő mondatig:

„...a nagymama után somfordált.”

Vajon mi lehet az az aprika? Kinek van ötlete?

10 perc

Vedd figyelembe!

A nagymama egyszerű eledele nemcsak a szegénysége miatt, hanem öregsége miatt is lehet, például kihullottak a fogai vagy diétáznia kell. Ma inkább a tejbe szórt müzli ismerős a gyerekeknek, ami nem áll messze az aprikától. Lehet hasonló becenevet keresni a müzlinek vagy más egyszerű ételnek is.

4.2b A dudorászó nagymama

Olvassák el a gyerekek a szöveggyűjteményből a mese további részét, majd beszéljük meg:

- Mi az az aprika? Milyen szóból keletkezett a szóelemény? (Az aprítani igéből, de benne van az áthallás a paprikára is – tehát szójátékról van szó.)
- Ettél-e már aprikát? Aprítottál már tejbe, kakaóba vagy levesbe kenyeret?
- Mit gondolsz, miért evett a nagymama aprikát, és nem töltött káposztát vagy kacsahúst?
- Mit gondolsz, boldog volt-e a nagymama? Miért gondold? Miből derül ki?
- Mit csinált a nagymama étkezés előtt?
- Miért kell hálát adni?

15 perc

Kapcsolódó

Több lehetőség van a bibliai kapcsolódásra, hiszen a mindennapi kenyér az úri imában (Máté 6,11) vagy az ételért való hálaadás (Lukács 9,16; 22,19; 24,30) elég fel-tűnő párhuzam. Két további kapcsolódási lehetőségre hívjuk fel most a figyelmet: – Amikor Keresztelő Jánost megkérdezték, hogyan kell élnie egy Istenben hívő embernek, a próféta ezt válaszolta: „Akinek két ruhája van, adjon annak, akinek nincs, és akinek van ennivalója, hasonlóan cselekedjék!” (Lukács 3,11) Beszélgessünk arról, hogy gyerekként hogyan lehet jót cselekedni, a jót választani! Te mit tudsz megosztani a másikkal, amire szüksége lehet?

MIT AKARUNK ELÉRNİ?

Azonosulás az elégedett, jó kedélyű nagyszülővel. Felismerhetjük, hogy az elégedettség nincs összefüggésben a vagyonnal vagy az egészséggel. A hálaadó élet: boldog élet.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Szókitaláló, asszociációs játék
Mese olvasása, értelmezése, beszélgetés
Bibliai párhuzam felfedezése, megismerése
Ismert énekes imádságok éneklése, újak tanítása

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHÉZ A FELADATHOZ?
Énekeskönyvek

JEGYZETEIM

– Felolvashatjuk Pál apostol Timóteushoz írt első levelének részletét is: „Valóban nagy nyereség a kegyesség megelégedéssel, mert semmit sem hoztunk a világba, nem is vihetünk ki semmit belőle.” (1Tim 6,6–7)

Károli fordításában a kegyesség – istenfélelem. Miért mondhatjuk azt, hogy a nagymama „kegyes”, istenfélő volt? Miért mondhatjuk, hogy megelégedett?

Te vajon elégedett lennél, ha csak „aprika” lenne a vacsorád? Miért lehetett elégedett mégis a nagymama?

Variáció

Aprikakészítés

Ha van rá lehetőségünk, készítsenek a gyerekek maguknak aprikát, például az uzsonnaszünetben!

4.2c Imádság étkezéskor

Milyen imádságokat ismerünk étkezés kezdetéhez, végéhez?

Ismerünk-e énekes imádságokat?

Amit ismerünk, énekeljük is el! Amit nem ismerünk, tanuljuk meg a Reftantáron elérhetőek közül!

Forrás:

- *Dicsérjétek az Urat!* (ReZeM, Bp, 1996, 11-13. ének)
- *Jézust áldja énekünk* (RPI, Bp, 2003, 40. ének)

10
perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Ismerjék fel a gyerekek a hit fontosságát a családi életben, a nagyszülők szerepét a hit átadásában.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Versek olvasása, értelmezése
Mozgásos játék
Gesztusjáték
(Térrendezés)

4.3 Nagypapa és a templom

10-15
perc

A gyerekek olvassák el **Benedek Elek: A templomban**, illetve **Kiss Ottó: Nagypapa nem hisz** című versét!

Jelöljük ki a terem átlóját egyik saroktól a másikig! Akinek a nagypapája templomba járó, álljon az egyik sarokba, akinek nem, a másikba!

Most nézzük a nagymamákat! Akinek olyan a nagymamája, mint a versben, az álljon az egyikbe, akinek nem, a másikba!

Aki szeretne olyan nagymamát, mint Kiss Ottó versében, az álljon középre!

Vajon mit fejezhet ki a nagymama mondata, amit Istenről és a nagypapáról mondott?

Mit gondoltok, mit csinál Isten, amikor a nagyszüleidre néz? Mutasd meg arckifejezéssel, esetleg testmozgással!

Vedd figyelembe!

Hangos olvasásra is felkérhetünk egy-egy gyereket azok közül, akik karakteréhez illik az adott vers. (Nem biztos, hogy a legjobb olvasókról van szó.) Felolvasás közben a többiek a szemükkel követhetik a szöveget.

Variáció

Szünetben vagy óra elején átrendezhetjük a termet:

oldalra kerülnek az asztalok, már a csoportmunkához előkészítve. Középen a székekkel „padsorokat” alakítunk ki, mint a templomban. Óra kezdetén a gyerekek helyet foglalnak a templomi padokban (szabad helyválasztás), kezükben a szöveggyűjteménnyel.

A csoportmunkához a székeket magukkal viszik, és az asztalok köré telepsznek.

30-35
perc

4.4 Mamóka horgol

4.4a Mamóka-otthon

A pedagógus olvassa fel a gyerekeknek **Miklya Zsolt: Mamóka-otthon** című versét!

Majd rakjuk ki az összegyűjtött fonalmaradékokat, és a gyerekek ezek közül válasszanak!

Újra elolvassuk szakaszonként a verset. Melyiknek milyen a hangulata? Válaszd ki azt a fonalat (fonalakat), ami legjobban kifejezi a versszak hangulatát! Ki a szakasz főszereplője? Mit tesz? Mi történt vele?

10
perc

Vedd figyelembe!

Mindkét feladathoz érdemes kis csoportokban elhelyezkedni, és a fonalakat csoportonként arányosan szétosztani. Így a fonalválasztás könnyebb.

4.4b Nagyszülő-képek

Melyik fonal illene legjobban a te nagyszüleidhez? Melyik szín, melyik puhaság, melyik vastagság? Többféle fonal felhasználásával készíts egy fonalképet a nagyszüleidről úgy, hogy ne őket ábráolja, hanem azt, hogy ők milyenek! (Lásd az ötletadó mintákat a reftantar.hu-n a szöveggyűjtemény oldalán!)

20-25
perc

Az elkészült képeket állítsuk ki!

Vedd figyelembe!

A fonalgrafika készítése nagyon jól fejleszti a finommotorikát, de éppen ezért lehet olyan gyerek, akinek nehezebben megy. A kevésbé jó finommotorikával rendelkező gyerekek dolgozhatnak párban egy ügyesebbel. Az is megoldás lehet, hogy lehetőségként eléjük tárjuk, hogy nemcsak fonalakat, hanem színes szalagokat is használhatnak a kép elkészítéséhez. A színes szalagok is begyűjthetők előre a szülőktől, használt ajándékkötözők, virágszalagok formájában.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A nagyszülők tulajdonságainak képi megjelenítése: melegség, puhaság, színek karakterek. Színek és anyagtulajdonságok képi szerepének felismerése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Vers olvasása, értelmezése
Fonalkép készítése
Kiállításrendezés

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Fonalak (szalagok)
A/4-es műszaki rajzlap
Ragasztó, olló
Ötletadó fonalkép elérhető a reftantar.hu-n a szöveggyűjtemény oldalán

A nagyszülőket meghívhatjuk egy kiállításlátogatásra, ahol a nagyszülő feladata, hogy kitalálja, melyik kép készült róla. (Esetleg egybe lehet ezt kötni az Adventi mesedélután tanegységgel, ahova szintén hívhatunk meg szülőket, nagyszülőket.)

Variáció

Házi feladat is lehet:

Írj imádságot, amiben hálát adsz Istennek a nagyszüleidért!

A 4.4. „Mamóka horgol” tanegység rész dupla tanórát is kitehet, ha a gyerekek egyénileg készítik el a fonalgrafikát, majd az órán írják meg az imádságot. Az imádságot fel is olvashatják, de nem kötelező.

Tesók

2x45 perces komplex szövegfeldolgozó óra bibliai kapcsolódással (magyar, vizuális kultúra, hittan)

A gyerekek értsék meg, hogy Isten maga formál bennünket, Ő alakítja az életünket anyánk méhétől kezdve, és ugyanúgy szeret minket, mint a testvérünket.

Áttekintő vázlat

5.1 Titkos beszélgetés	30 perc
5.2. A titok	15 perc
5.3 Mielőtt megformálatlak, már ismertelek	45 perc
5.3a Isten formált minket	10 perc
5.3b Gyurmázás	25 perc
5.3c Babagaléria	10 perc
Összesen:	2x45 perc

Az órát a mesesarokban vagy a mesemondáshoz kialakított helyzetben kezdjük. Majd gyurmázással folytatjuk, amit érdemes csoportmunkában szervezni. Készítsük elő a munka eszközeit, anyagait, és gondoljunk a babagaléria helyére is!

A képek nézegetéséhez elővehetjük (kikölcsönözhetjük) az ajánlott könyvet, de dönthetünk a tankocka vetítése mellett is.

5. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Nógrádi Gábor: *Titkos beszélgetés*
Mielőtt... – Jeremiás 1,4–5

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Internet, projektor, hangfal

Sheila Kitzinger: *Már élsz* (Gulliver Kiadó, Bp, 1990)
Színes és színtelen gyurma
Gyurmázás eszközei: alátét, formázókés vagy -pálca
Textildarabok, olló

FELADATOK LEÍRÁSA

5.1 Titkos beszélgetés

Ültessük le a gyerekeket a mesesarokba, és olvassuk fel nekik **Nógrádi Gábor: Titkos beszélgetés** című történetét!

Beszélgessünk előbb a történetről:

- Mi érdekelte Cecíliát? Milyen választ kapott az anyukájától? Kitől kapta meg a válaszait? Hogyan működött a „gondolatbeszélgetés”?
- Majd beszéljünk arról, hogy akinek van kistestvére, hogyan várta?
- Akinek nincs, szeretne-e? Miért igen, miért nem?
- Milyen kistestvért képzelél el, mielőtt megszületett volna? Beszélgettél-e vele gondolatban? Miért jó, ha az embernek van kistestvére?

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Ismerjük fel: a testvéri szeretet megjelenik már a testvér megszületése előtt.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mesehallgatás, beszélgetés

Variáció

Ezen az órán egy nagyon erős érzelmi hatású mesét veszünk a gyerekekkel, ezért nem szükséges külön motiváció, hanem a mesemondás hangulatának megteremtésével indul az óra.

Ha „tanórásabbra” szeretnénk venni az óra stílusát, akkor előzetes feladatként a gyerekek hozzanak babafotókat saját magukról, és ha van, a testvérükről! A tesós képek lehetnek olyanok is, amikor a kistesó még anya pocakjában van. A képekből tablót is rendezhetünk.

5.2. A titok

Lennart Nilsson svéd fényképész nagyon szép, méhen belüli fényképeket készített kisbabákról. Rakjátok a Reftantáron megtalálható *Már élsz* című tankockán időrendi sorrendbe a képeket!

A képek Sheila Kitzinger: *Már élsz* című könyvében is megjelentek. Ha bensőségebb hangulatot szeretnénk, akkor inkább a könyvet lapozgassuk végig a gyerekekkel!

5.3 Mielőtt megformálatok, már ismertelek

5.3a Isten formált minket

Olvassunk fel a gyerekeknek egy részletet **Jeremiás könyve 1. részének 4–5. verséből!** „Így szólt hozzám az Úr igéje: **Mielőtt** megformálatok az anyaméhben, már ismertelek, és mielőtt a világra jöttél, megszenteltelek...”

Mit jelenthet ez az ígevers? Hogy ismerhet minket Isten a megszületésünk előtt? Hogyan formálhat minket?

Mi az, amit nagyon szeretsz magadban? Min változtatnál? Szerinted Isten befejezte-e a „formálásodat”? Miben változtál az utóbbi években? Milyen szeretnél lenni, mire felnősz?

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek kapjanak képet a kisbaba méhen belüli fejlődéséről.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Multimédiás interaktív feladat vagy könyvnevezetés

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Sheila Kitzinger: *Már élsz* (Gulliver Kiadó, Bp, 1990)

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek értsék meg, hogy Isten alkotott minket. Emberi alak: kisbaba formázása.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Bibliai kapcsolódás: ígevers olvasása, értelmezése
Formázás gyurmából

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Színes és színtelen gyurma
Gyurmázás eszközei: alátét, formázókés vagy -pálca
Textildarabok, olló

Vedd figyelembe!

Nyugodtan beszélgethetünk a gyerekekkel arról, hogy a bibliai képben a Szent-író Istent emberi tulajdonságokkal képzei el és mutatja be. Előre ismerésről és formálásról beszél, úgy mutatja be Istent, mint egy mesterembert, aki bölcsen, tervszerűen formálja az anyagot, amivel dolgozik.

Nyugodtan beszélgethetünk arról is, hogy ez egy kép, egy nagy hasonlat (metafora), de Isten valójában nem ember. Mégis nyugodtan hasonlíthatjuk az emberi képességekhez Isten tulajdonságait, hiszen így jobban el tudjuk képzelni, miről van szó.

5.3b Gyurmázás

Formálatok gyurmából egy kisbabát, aki éppen most született meg! Formálhattok neki bölcsőt, kiságyat, sőt takarót is. (Takaróként használhatnak a gyerekek textildarabokat is.)

5.3c Babagaléria

Az alkotások bemutatása, elrendezése.

6. tanegység

Szuperhősök a családban

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Oravecz Imre: *anyu főz*
Oravecz Imre: *apu javít*
Kiss Ottó: *Apa mindent megold...*
Kiss Judit Ágnes: *Visszaszámoló*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Feliratozott A/4-es lapok

Füzet, íróeszköz

Rajzlapok, festő- és rajzeszközök

3x45 perces komplex témanap (magyar, kreatív írás, vizuális kultúra, etika: családi kapcsolatok)

Fókuszba kerül: a családon belüli munkamegosztás, a gyerek lehetséges feladatai, a családtagok valós és kívánt tulajdonságai. A gyerek szuperhősként ábrázolja a családját (szöveg- és képal-
kotás), amivel kiemel egy-egy fontos tulajdonságot, vágyott vagy valós képességet.

Áttekintő vázlat

6.1 Családi munkamegosztás	35 perc
6.1a Listaírás	15 perc
6.1b Munkamegosztás	10 perc
6.1c Mi lehet az én dolgom?	10 perc
6.2 Szuperhősök a családban	60 perc
6.2a Szuperképességek	5 perc
6.2b Anyu, apu superképességei	15 perc
6.2c Szupernagyik	10 perc
6.2d Versportrék	30 perc
6.3 Az én szuperhős családom	40 perc
6.2a Képal- kotás	30 perc
6.2b Galéria	10 perc
Összesen	3x45 perc

A listaíráshoz a lapokat előre feliratozzuk (a lap alján, különben lehajtják a feliratot), érdemes tartalék lapokat is készíteni. A festéshez-rajzoláshoz, esetleg a listaíráshoz is érdemes csoportbontásban dolgozni, és a termet ehhez elrendezni.

FELADATOK LEÍRÁSA

6.1 Családi munkamegosztás

35 perc

15 perc

6.1a Listaírás

Padsoronként indítsunk el egy A/4-es papírt! A lapok alján a családtagok neve szerepeljen, tehát legyen egy *anya*, egy *apa*, egy *gyerekek*, esetleg egy *nagyszülők* feliratú lap!

Az első gyerek, aki megkapja, ráírja a lapra felül, hogy az ő családjukban mi az *anya/apa/gyerekek/nagyszülők* feladata, majd lehajtja a lapot, hogy az utána következő ne lássa, mit írt. A padtársa is ír egy feladatot az adott családtaghoz, lehatja, továbbadja.

A lapok addig járnak körbe, amíg minden gyerek minden családtaghoz írt egy feladatot. A lapok indítása előtt egyezzzünk meg abban, hogy laponként mindenki csak egy feladatot ír, ami lehetőleg férjen be egy sorba. (Ha betelik a lap, újat indítunk.)

Végül a táblán összesítjük az eredményt: felírjuk a családtagok nevét, alá a tevékenységeket. Ha egy tevékenység többször szerepel az adott név alatt, akkor csak strigulát húzunk.

Nézzük meg, számoljuk össze, kinek milyen tevékenységei, tevékenységekorei vannak!

Variáció

Hogy gyorsabban kész legyenek a gyerekek, a padsor elejéről és végéről is indíthatunk egy-egy azonos feliratú lapot, csak ekkor ügyelni kell az átadásoknál, hogy egy családtaghoz csak egyszer írjon feladatot minden gyerek.

A kavardást elkerülendő, lehet *apa1, apa2, anya1, anya2* feliratú lap, és meghatározzuk, hogy ki melyik számhoz ír.

Nagyobb létszámú osztály esetén dolgozhatnak a gyerekek csoportban, körforgóban oly módon, hogy különböző színekkel jelöljük aput, anyut, nagymamát, nagypapát és a gyerekeket, és mindenkinek minden színnel kell egy feladatot írnia.

6.1b Munkamegosztás

10 perc

- Mi az, amit jellemzően *anya, apa, a gyerekek* csinálnak?
- Mennyire arányos ez a munkamegosztás? Vajon a gyerekek mivel vehetnek ki jobban a részüket a család életéből?

Ötleteljünk:

- Te mit tudnál segíteni otthon apunak, anyunak, nagynak?
- Mi az, amit szívesen megcsinálnál?
- Mi az, amit nem túl szívesen, de azért képes lennél megcsinálni? Mi az, ami kihívás lenne, éppen ezért szeretnéd megcsinálni?

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek gondolkoznak el azon, hogy milyen a munkamegosztás a családban.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Közös listaírás
Beszélgetés, ötletelés
Saját lista írása

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Feliratozott A/4-es lapok, íróeszköz

Variáció

Ennél a feladatnál, ha igény van rá, beszélgethetünk a nemi szerepek szerinti családi munkamegosztásról.

- Nálatok kinek mi a dolga?
- Szerintetek léteznek-e olyan, hogy női vagy férfimunka?
- Mikor, hogyan megy jól a háztartás?

6.1c Mi lehet az én dolgom?

Írj egy listát arról, hogy mit tudnál vagy szeretnél elvállalni a családi, otthoni munkákból! A listán a következő rovatok (feliratok) legyenek:

- Szívesen elvégzem:
- Ha muszáj, megcsinálom:
- Izgalmas lenne kipróbálni:

Házi feladat: Mutasd meg ezt a listát a szüleidnek, és beszéljétek meg, milyen munkát végezhetnél el ezek közül!

10
perc

Variáció

Rendezzünk a gyerekek között vitát a „gyerek munkáról”! Lehet-e, szabad-e, kell-e a gyerekek otthon házimunkát végeznie? Ha igen, miért? Ha nem, miért?

A vitát szerephelyzetben is lebonyolíthatjuk, amikor két csoport az egyik, illetve a másik álláspontot képviseli (tehát nem a saját véleményét), és ennek megfelelően érvelnek, vitáznak a problémáról. Mielőtt vitába szállnának, a csoportok gyűjtsenek érveket!

10
perc

60
perc

6.2 Szuperhősök a családban

6.2a Szuperképességek

Beszélgessünk a következőről: Ha a szüleid szuperhősök lennének, szerinted milyen szuperképességgel rendelkeznének?

5
perc

6.2b Anyu, apu szuperképességei

Könyv ikon, notesz ikon
A gyerekek olvassák el önállóan **Oravecz Imre: anyu főz** és **Oravecz Imre: apu javít**, valamint **Kiss Ottó: Apa mindent megold...** című versét!

Mi mindent tud megoldani a versben szereplő anyuka? Mit csinál a két apuka?

15
perc

Mindhárom versben egy-egy listát olvashattok. Számozzátok be a listázó sorokat!

Anyu és apa listáján hány tétel szerepel? (7, 8 és 5)

Versenként melyik az az ige (cselekvés), ami mindenre vonatkozik? (megfőz, megjavít, megold)

Ugyanaz az igekötő: meg. Vajon miért? Te mit szoktál megoldani? És megfőzni vagy megjavítani?

Játsszunk az igekötőkkel egy kicsit! Mit lehet

kioldani,
feloldani,
leoldani?

Mit lehet

kifőzni,
elfőzni,
szétfőzni?

És mit lehet

megjavítani,
kijavítani,
szétjavítani?

Vajon mit jelent az apa-versek végén a poén? Hogy lehet szétjavítani a legót? Mi jelent az, hogy „javíthatatlan vagyok”? Kire szokták ezt mondani a felnőttek? Az anya-versek is van egy szójátékos poénja. Mi az? Mivel játszik a költő? Mikor mondjuk valakire azt, hogy „ennivaló kislány”? (A vers beszélője egy Niki nevű kislány.)

A szuperhősök mindig megmentik a világot, vagy legalábbis megoldanak egy komoly problémát. Mint a versbéli anya és apa. Mit oldana meg a te anyukád/apukád? Gondold végig az ő listáikat!

6.2c Szupernagyik

A gyerekek olvassák el hangosan **Kiss Judit Ágnes: Visszaszámoló** című versét!

Keressük meg a mesei elemeket!

Te mit csinálnál a nagyszüleiddel hármában, ha hirtelen egy mesébe kerülnétek? Miről szól valójában ez a vers? Mi történt a dédivel (aki nagymami vagy nagypapi anyukája)?

10
perc

Variáció

Szótagszámoló, szótagmérő

A *Visszaszámoló* című versben jól megfigyelhetjük a zenei, ritmikai elemeket: ritmizálva, metrikusan (időmérték szerint) is olvassuk el a verset! Ez történhet felelgető olvasással.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek ábrázolják saját családjukat úgy, mintha szuperhősök lennének! Ezzel kiemelik egy-egy fontos tulajdonságot, vágyott vagy valós képességet.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Beszélgetés
Versek olvasása, értelmezése
Nyelvjátékok, jelentés-játékok
Ritmizálás, ritmikus szövegolvasás
Kreatív írás: versportrék (szabadvers)

Egeret fogtam véletlen,
ti-ti-tá | tá-tá | tá-tá | -tá
Meglovagoltuk négyesben
tá-ti-ti | tá-tá | tá-tá | -tá
Nagypapi, nagymami, dédi meg én,
tá-ti-ti | tá-ti-ti | tá-ti-ti | tá
Így ügetünk a világ peremén.
tá-ti-ti | tá-ti-ti | tá-ti-ti | tá

U U — — — — —
— U U — — — — —
— U U — — U U — — U U — —
— U U — — U U — — U U — —

Fut, fut a tej, fut a lábasban,
tá-ti-ti / tá-ti-ti / tá-tá/-tá
Futnak utánam hármásban
tá-ti-ti / tá-tá / tá-tá/-tá
Nagypapi, nagymami, dédi, de én
tá-ti-ti / tá-ti-ti / tá-ti-ti / tá
Csak heverészek a tej tetején.
tá-ti-ti / tá-ti-ti / tá-ti-ti / tá

— U U — — U U — — — — —
— U U — — — — —
— U U — — U U — — U U — —
— U U — — U U — — U U — —

Állunk lesben kettesben,
tá-tá | tá-tá | tá-tá | -tá
Nincsenek itt a közelben sem
tá-ti-ti / tá-ti-ti / tá-tá/-tá
Nagypapi, nagymami. Dédi meg én
tá-ti-ti / tá-ti-ti / tá-ti-ti / tá
Nyúlra vadászunk tó fenekén.
tá-ti-ti / tá-tá / tá-ti-ti/-tá

— — — — —
— U U — — U U — — — — —
— U U — — U U — — U U — —
— U U — — — — — U U — —

Felhőkön túl, nem látszik,
tá-tá | tá-tá | tá-tá | -tá
Tölgyfa karosszék hintázik.
tá-ti-ti | tá-tá | tá-tá | -tá
Ott ül a dédi, csak ő egyedül,
tá-ti-ti / tá-ti-ti / tá-ti-ti / tá
Mennyei koncertet hegedül.
tá-ti-ti / tá-tá / tá-ti-ti/-tá

— — — — —
— U U — — — — —
— U U — — U U — — U U — —
— U U — — — — — U U — —

Vedd figyelembe!

A refrénben szabályosan visszatérő sor az úgynevezett négy lábú csonka daktilus: három teljes daktilus (tá-ti-ti), plusz egy zárószótag. A daktilusokat spondeus (tá-tá) helyettesítheti, ebből fakadnak a sorvariációk. Egyedül az indító sor kivétel, ami anapszussal kezdődik (ti-ti-tá) – ez hasonlít a zenei felütéshez.

30 perc

6.2d Versportrék

Írj egy-egy rövid verset apukádról, anyukádról vagy a nagyszüleidről! Először a hétköznapi énjéről, azután a szuperhős énjéről!

Vedd figyelembe!

A versíráshoz az anya-apa versek listázó, soroló versformáját javasoljuk (rím, szótagszám nem számít). Tehát szabadverset kérünk, amiben listázni, sorolni lehet, ez (a gondolatritmus) adja a vers ritmusát. (Ha valaki mégis rímes és időmértékes verset ír, mert rákattant a ritmusra, engedjük meg neki!)

40 perc

6.3 Az én szuperhős családom

6.3a Képköltés

Animációs film is készült egy szuperhős családról (Hihetetlen család 1-2).

Képzeld el, hogy ez a film rólatok szól!

Adj címet a saját családotd szuperhős-filmjének, és fessd meg a plakátját, vagy rajzold meg a legizgalmasabb vagy legviccesebb jelenetét!

30 perc

6.3b Galéria

Rendezetek kiállítást a képekből, és figyeljétek meg a szuper-családokat!

10 perc

Variáció

Házi vagy kiegészítő feladatként a gyerekek megírhatják szuperhős családjuk filmjének a forgatókönyvét vagy egy-két izgalmas jelenetét. (Nem szükséges ismertetni a gyerekekkel a forgatókönyv formai jegyeit, elég, ha annyit tudnak, hogy a párbeszédeknél jelölni kell a neveket.)

MIT AKARUNK ELÉRNİ?
A téma vizuális megjelenítése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?
Filmplakát készítése festéssel
Filmjelenet grafikus ábrázolása
Kiállítás-rendezés (Kreatív írás: forgatókönyv, filmjelenet)

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?
Rajzlap, festő- és rajzeszközök

7. tanegység

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Véleményformálás az anya-lánya, szülő-gyerek viszonyról.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Vita, véleményalkotás
Beszélgetés

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

A vers elérhető a reftan-
tar.hu-n a szöveggyűjtemény
aloldalán
Csomagolópapír vagy
íves karton, esetleg
öntapadós Post-it lapok,
íróeszköz

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Apa-lánya kapcsolat
elmélyítése irodalmi
élmény átélésével.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Szoborjáték
Rajzolás, festés

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Rajzlap, festő- és rajzesz-
köz

Egyéb ötletek

FELADATOK LEÍRÁSA

7.1 Talányos kapcsolat

Versolvasás: **Csorba Piroska: Talány**

A *barátnő* és *kapitány* két talányos, ellentmondó(nak tűnő) anyakép, ami ismerős már Balázs Imre József: *Nem nyitom ki az ajtót* című verséből is (lásd az első tanegységet).

Az osztály érettségétől függően beszélgethetünk a következő kérdésekről:

- Mitől lesz anya barátnő, és mitől lesz kapitány?
- Mit jelent a beszélőnek – és neked – az egyik, mit a másik?
- Mikor van szükség az egyikre, mikor a másikra?
- Mikor kerülhet szereptévesztésbe anya? És a gyerekek?

Rendeztetek vitát: Lehet-e az anyukád/apukád a legjobb barátod? Miért igen, miért nem?

Beszélgessetek: Szeretnéd-e, hogy anyukád/apukád a legjobb barátod legyen? Miért igen? Miért nem?

Mitől „legjobb” a legjobb barát – plakát készítése: Mindenki ír rá egy gondolatot a csoportból vagy az osztályból. (Post-it lapokra is írhatnak a gyerekek, amit aztán felragasztanak a plakátra.)

7.2 Apa-lánya képek

Versolvasás: **Kovács András Ferenc: Kínai dallam**

Milyen apa-lányai kapcsolatot ábrázol ez a fa-csoportkép?

Be tudnátok mutatni szoborként? – Kis csoportok alkossanak a vers alapján szobrot (élőképet)! Az apa törzsét és lombját többen is alkothatják.

Fessétek vagy rajzoljátok le ezt a mesébe (talán kínai mesébe?) illő képet az „elvarázsolt” apáról és két lányáról! Akinek kedve van, a mesét is megírhatja hozzá.

7.3 Apakép telefonnal

Versolvasás: **Ijjas Tamás: Telefon**

Készíts te is három apa- vagy anyarajzot:

- Milyen arccal rajzolnád meg...
- Milyen állat lenne...
- Milyen tárgy lenne az apukád/anyukád?

7.4 Túzokcsalád, tűzokrokonság

Versolvasás: **Kányádi Sándor: Tarlón tűzok lépeget**

Beszélgetés:

- Mekkora családja van a versbéli tűzoknak?
- Ki milyen fokú családtag, rokon? Tisztázzuk a szereplők rokonsági fokát!
- Te kiket ismersz a rokonságodból? Kit tudsz közülük megnevezni?

A gyerekek rajzolják le, hogyan képzelik el ezt a tűzokcsaládot! (Érdemes előtte képeket nézegetni a tűzokokról, de rajzolás közben már nem, hogy ne másolás legyen.)

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Apa-anyakép differenciálása.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Rajzolás: apa/anyaképek

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

A vers elérhető a reftan-
tar.hu-n a szöveggyűjtemény
aloldalán
Rajzlap, rajzeszköz

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Családi, rokonsági kap-
csolatok kibogozása.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Vers olvasása és értel-
mezése
Beszélgetés
Túzokcsaládrajz

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

A vers elérhető a reftan-
tar.hu-n a szöveggyűjtemény
aloldalán
Rajzlap, rajzeszköz